

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

КУЛЬТУРА СЛОВА

Випуск 78

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ ДМИТРА БУРАГО
Київ 2013

У збірнику вміщено дослідження мови відомого українського поета Андрія Малишка, який своєю творчістю відчутно вплинув на розвиток художнього стилю української літературної мови та української пісні.

Висвітлено наукову та педагогічну діяльність представників Харківської філологічної школи — Л. А. Лисиченко та О. Г. Муромцевої.

Розглянуто актуальні питання мови художніх творів, газетно-журнальної публіцистики та реклами, окремі проблеми сучасної граматики, стилістики, діалектології, фразеології, культури української мови. Значну увагу присвячено питанням унормування усної літературної мови в публічній сфері. Запропоновано оцінки окремих явищ мовної практики, зокрема лексико-семантичних, граматичних процесів, висвітлено дискусійні моменти у творенні власних і загальних назв, правописі, подано практичні рекомендації щодо норм сучасного літературного слововжитку.

Редакційна колегія:

С. Я. Єрмоленко (відповідальний редактор), К. Г. Городенська, П. Ю. Гриценко, Г. М. Сюта (відповідальний секретар), І. Г. Матвіяс, Г. П. Півторак, Л. О. Симоненко, Н. М. Сологуб.

Адреса редакції

Інститут української мови
Національної академії наук України,
вул. М. Грушевського, 4, Київ, 01001.
Тел.: 278-4281, 279-1885;
e-mail: kultura-slova@ukr.net

ЗМІСТ

МОВОСВІТ АНДРІЯ МАЛИШКА

<i>Любов Мацько</i> Мовна особистість А. Малишка як лінгвокультурологічний феномен.....	7
<i>Лариса Кравець, Ангеліна Вертепна</i> Народнопоетична метафора в мовотворчості А. Малишка.....	12
<i>Тетяна Беценко</i> Народнопісенна універсалія <i>зоря</i> в мові поезії А. Малишка	18
<i>Наталія Мех</i> «Пісня, що народ заколосила...» (образ <i>пісні</i> в поетичній мові А. Малишка).....	22
<i>Тетяна Коць</i> Слово-образ <i>вода</i> в ідіостилі А. Малишка.....	26
<i>Інна Підгородецька</i> «І я пройду путі до краю, Красу приймаючи земну...» (мовний образ <i>краси</i> в поезії А. Малишка).....	30
<i>Вікторія Сухенко</i> Світ <i>Слова</i> А. Малишка.....	34
<i>Ольга Черемська</i> «Моє серце схоже на порох!» (образ <i>серця</i> в поетичній мові А. Малишка).....	38
<i>Лариса Мовчун</i> Римостиль А. Малишка.....	44

ПОСТАТІ УКРАЇНСЬКИХ МОВОЗНАВЦІВ

<i>Олена Маленко</i> Професор Лідія Андріївна Лисиченко — Науковець, Вчитель, Людина.....	51
<i>Ольга Черемська</i> Історико-мовна та українознавча спадщина професора Ольги Георгіївни Муромцевої.....	55

СЛОВО В ХУДОЖНЬОМУ ТВОРІ

<i>Галина Сюта</i> Біблійна цитата в українській поетичній мові ХХ ст.....	59
---	----

<i>Ірина Дегтярьова</i> Лексико-семантичні ознаки карнавальності в постмодерністському тексті.....	68
<i>Ірина Денисовець</i> Оказіональні назви в українській дитячій прозі.....	73
<i>Людмила Томіленко</i> Експресивна лексика на позначення назв осіб у романі Василя Шкляра «Залишенець. Чорний ворон»	77
<i>Ганна Дядченко</i> Епітети-кольоративи в українській поезії кінця ХХ — початку ХХІ ст. (портретна характеристика людини)	81
<i>Ірина Ніколаєнко</i> Авторські неологізми в мові письменників Луганщини	88
<i>Лідія Прокопович</i> «Це місто — прекрасне, як усмішка долі...» (мовний образ міста в українській поезії другої половини ХХ ст.).....	92
<i>Олександра Задорожна</i> Перший Псалом Давидів в інтерпретації Івана Франка (лінгвостилістичний аналіз).....	98

МОВА І ЧАС

<i>Марина Навальна</i> Гроші можуть «згоріти», їх можуть і «заморозити» (семантична динаміка дієслів у сучасній українській публіцистиці)	104
<i>Ірина Глуховцева</i> «Скажи мені, хто я, тоді я скажу тобі, хто ти» (трансформація прислів'їв у сучасній мові)	109
<i>Лариса Кислюк</i> Жінка-космонавт чи космонавтка? (до проблеми норми творення назв осіб жіночої статі)	114
<i>Оксана Таран</i> Сленгізми в рекламі.....	118
<i>Оксана Бас-Кононенко</i> Мовна культура сучасної реклами.....	124

З ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ І ПИСЕМНОСТІ

<i>Володимир Калашник, Роман Трифонов</i> Вторинна номінація Харкова в есе Юрія Шевельова «Четвертий Харків»	130
<i>Наталія Цівун</i> Лінгвокультурний зміст назв українських календарних свят	136

У СВІТІ ВЛАСНИХ НАЗВ

<i>Катерина Глуховцева</i> Найпоширеніші українські прізвища Луганщини	144
<i>Святослав Вербич</i> Як пояснювати походження власних географічних назв	148
<i>Василь Яцій</i> Відтопонімні прикметники Львівської області (деривати від ойконімів на <i>-ич-і</i> та <i>-че</i>)	154

УСНА МОВА. ВИМОВА. НАГОЛОС

<i>Василь Винницький</i> Наголошування префіксально-суфіксальних іменників жіночого роду з суфіксом <i>-к(а)</i>	158
<i>Світлана Бирик</i> Ситуативні «відхилення від норм» у сучасному радіоінтерв'ю	163
<i>Наталія Вербич</i> Інтоніційна виразність наукового мовлення	168

НАРІЧЧЯ. ГОВОРИ. ГОВІРКИ

<i>Іван Матвіяс</i> Діалектизми в мові творів Антоня Крушельницького	177
<i>Валентина Леснова</i> Іронічні вислови як засіб вираження оцінки в діалектному тексті	182

НА ДОПОМОГУ ВЧИТЕЛЮ

<i>Катерина Городенська</i> Презентує — це не репрезентує	188
<i>Тетяна Гарбарчук</i> Чому вони <i>горе-фахівці</i> ?	191
<i>Марія Братусь</i> Який чи котрий?	193

НАШІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

<i>Дихай у віхтик і мовчи та диш (Юлія Романюк)</i>	200
<i>Залиши чи залиш? (Юлія Романюк)</i>	201
<i>Заспокійся чи заспокойся? (Юлія Романюк)</i>	202
<i>Малолітні діти чи малі діти? (Катерина Городенська)</i>	202
<i>Найменовані на честь... (Катерина Городенська)</i>	203
<i>На мосту чи на мості? (Юлія Романюк)</i>	204
<i>Не з дієприкметниками: окремо, а не разом</i> (Катерина Городенська)	205

Чекайте в приймальні (<i>Катерина Городенська</i>).....	205
Чим можна замінити <i>прийом</i> ? (<i>Катерина Городенська</i>)	206
Як правильно відмінювати складні прізвища? (<i>Катерина Городенська</i>)	207

РЕЦЕНЗІЇ

<i>Тетяна Коць</i> Опановуємо мовознавчу науку (Лінгвістичний аналіз тексту: словник термінів / [Голянич М. І., Іванишин Н. Я., Ріжко Р. Л., Стефурак Р. І.]: за редакцією М. І. Голянич. — Івано-Франківськ: Сімик, 2012. — 392 с.).....	209
<i>Світлана Єрмоленко</i> Мистецтво розповіді про шедеври живопису (Кононенко В. І. Загадковий світ мистецтва: нарис з історії західноєвропейського мистецтва. — К.: Мистецтво, 2011. — 112 с.: іл.).....	212